Speciális tudás, befogadó attitűdök

Gyakorlatorientált előadássorozat különleges bánásmódot igénylő tanulók integrált oktatásához

Zsoldos Mónika
tanító, tanár, gyógypedagógus

Torma Zoltán
pszichológus

Teams “szabályok”

- Kérjük, hogy a mikrofonok legyenek lenémítva!
- Kérjük, a kérdéseiteket a chat felületén tegyétek fel!
- Az előadásról videófelvétel készül, melyet a szakmai anyaggal együtt elérhetővé teszünk online (https://gyermek22.hu/fogyatekossagugyi-tanacsadas) .
- Ha emlékeztetőt kértek a következő előadásról, írjatok a zsoldos.monika@gyermek22.hu emailre!

Adatvédelmi információk

1. Az előadásról felvétel készül amit a eloadasok22@gmail Drive fiókján keresztül fognak megkapni a kollégák olyan formában, hogy azt továbbosztani vagy módosítani nem lehet, tehát csak saját felhasználásra, az előadás visszanézésére szolgál.

2. Ha valamelyik kolléga nem szeretné, hogy szerepeljen a felvételen, az kérjük jelezze, lehetősége van kikapcsolni a kamerát és a mikrofont, illetve ha hozzászólna, akkor kérheti, hogy arra az időre kapcsoljuk ki a felvételt. Amennyiben ilyen jelzés nem érkezik, úgy a felvétel készítését elfogadottnak tekintjük. Ezzel kapcsolatban készítettünk egy adatkezelési tájékoztatót, ami részletesen tartalmazza a felvételhez kapcsolódó tudnivalókat, amely elérhető:

https://gyermek22.hu/dokumentumtar

„A feltétel nélküli elfogadás a legnagyobb élmény, amelyet egy ember átélni képes. „
(Carl Rogers)

Fogyatékosságügyi tanácsadás

2022. január 1. napjától a gondoskodáspolitikáért felelős miniszter által kijelölt család-és gyermekjóléti központok feladatellátási körébe kerültek.

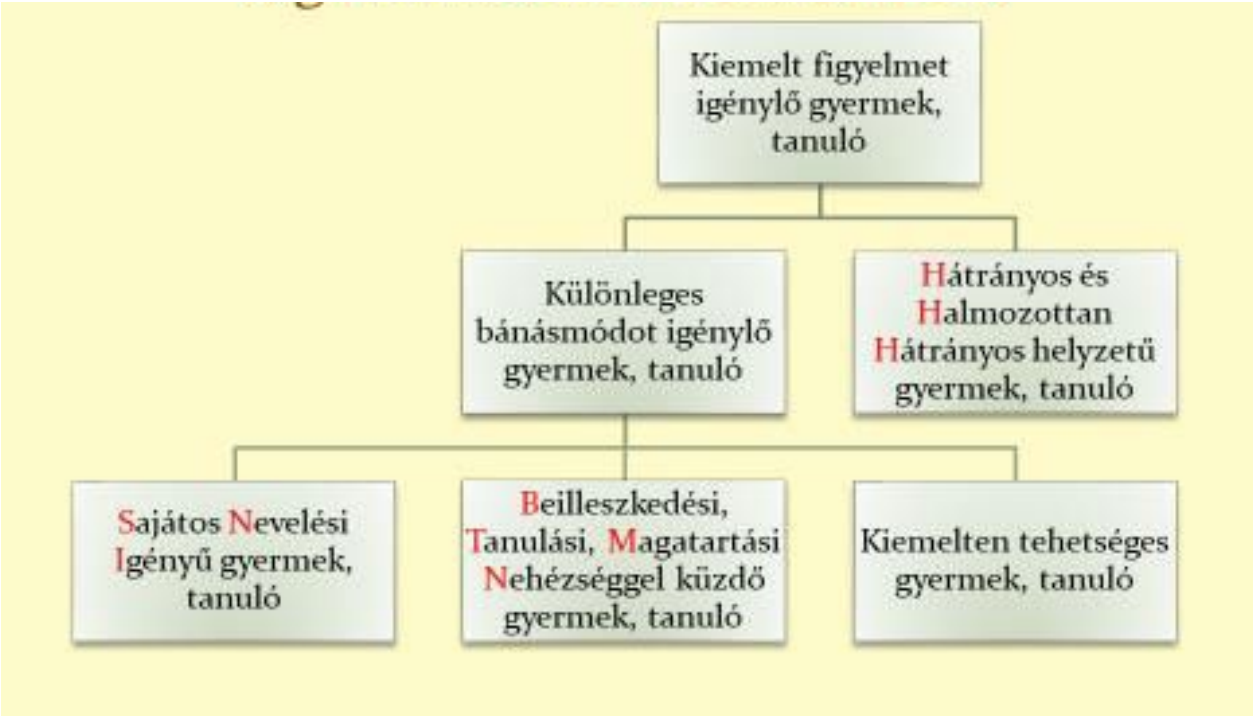
A **Budafok-Tétényi Család-és Gyermekjóléti Központ** ellátási területei: XI. XVII. XVIII. XX. XXI. XXII. XXIII. kerület

Kinek nyújt segítséget a fogyatékosságügyi tanácsadó?

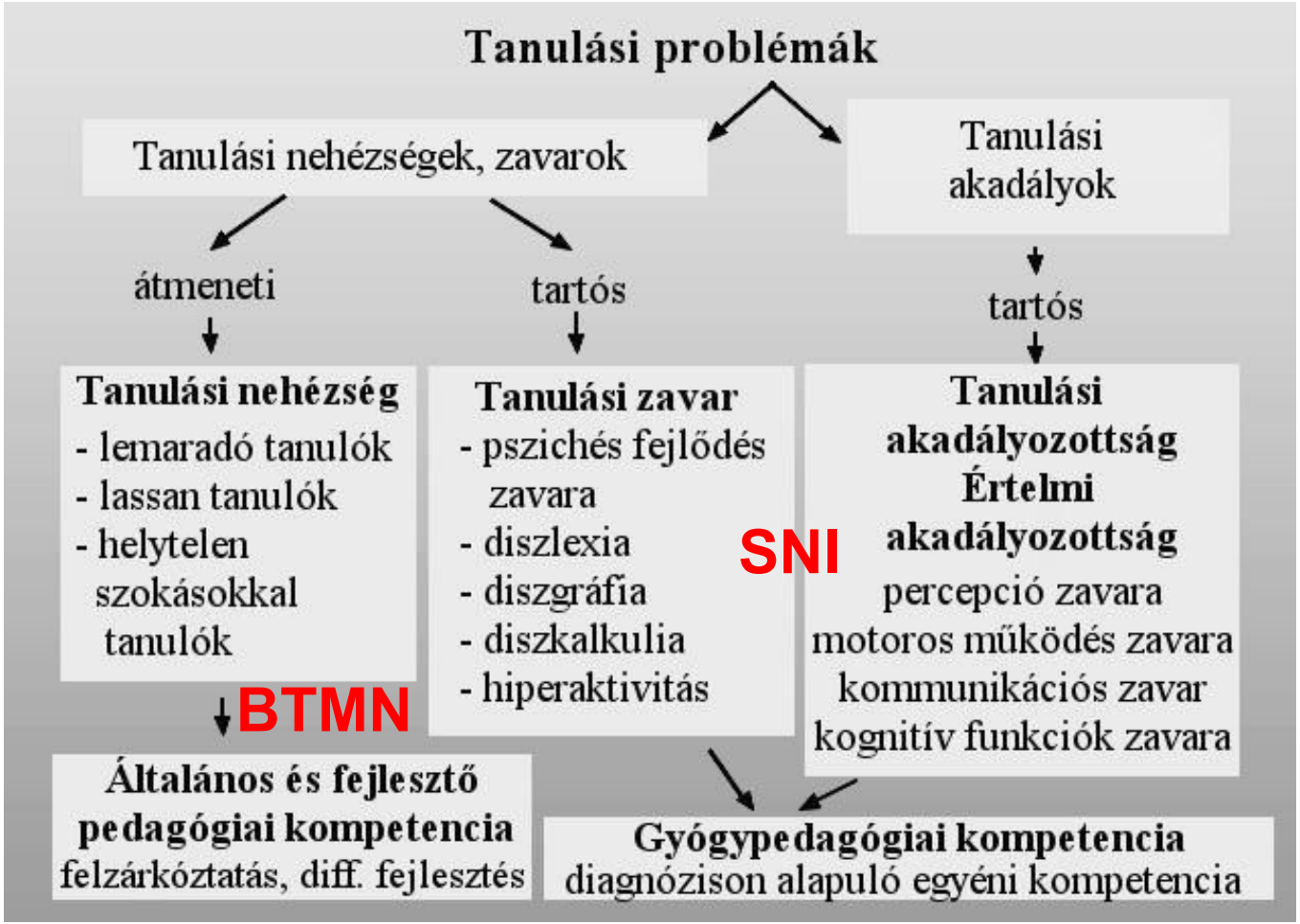
Gyermek-és felnőtt korú fogyatékossággal élő személyeknek és családtagjaiknak, valamint a velük kapcsolatba kerülő segítő szakembereknek.

Problémák melyekkel hozzánk fordulhatnak az érintettek, hozzátartozók, szakemberek: Autizmus spektrum zavar Zavar, Sajátos Nevelési Igény (SNI), Beilleszkedési, Tanulási, Magatartási Nehézség (BTMN), mozgásszervi-, látási,- hallási,- értelmi fogyatékosság

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló

BTMN (Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség) szakmai ajánlás:
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajanlas.pdf

Tanulási problémák
Tanulási nehézségek, zavarok
Tanulási akadályok
átmeneti
tartós
tartós
Tanulási nehézség
- lemaradó tanulók
- lassan tanulók
- helytelen szokásokkal tanulók
Tanulási zavar
- pszichés fejlődés zavara
- diszlexia
- diszgráfia
- diszkalkulia
- hiperaktivitás
SNI
Tanulási akadályozottság
Értelmi akadályozottság
percepció zavara
motoros működés zavara
kommunikációs zavar
kognitív funkciók zavara
BTMN
Általános és fejlesztő pedagógiai kompetencia
felzárkóztatás, diff. fejlesztés
Gyógypedagógiai kompetencia
diagnózison alapuló egyéni kompetencia

Tanulási nehézségek felismerése

Iskoláskor elején:

- Rendezetlen, bizonytalan mozgás - egyensúly, téri orientációs és testséma problémák.
- Kialakulatlan oldaliság - testséma és téri orientációs nehézség. Dominancia, lateralitás.
- Vizuális-auditív megfigyelőképesség: azonosság, különbség.
- Kusza rajzok, elmaradott rajzszint, a rajzolás elutasítása - téri orientációs nehézségek, a finommozgás fejletlensége. Rossz ceruzafogás.
- Anyanyelvi nehézségek: beszédészlelés, beszédmegértés. Szókincs, relációs szókincs.
- Gondolkodási funkciók: analízis-szintézis, rész-egész, ok-okozati összefüggések.
- Számolási készségek: leszámlálás, több-kevesebb ugyanannyi, csoportosítás, szerialitás.
- Ritmusérzék.

Olvasás-, írás, helyesírás nehézségének felismerése:

- kódolás-dekódolás: beszédhang-betű, betű-beszédhang ⟶ **4. osztályra szilárdul meg**
- szövegértés - szövegfeldolgozás ⟶ **Teljes iskoláskoron át fejlesztendő.**
- betűző olvasás: betűcserék, kihagyások, sorrendiség ⟶ szövegértési nehézség másodlagos
- jó olvasástechnika ⟶ gyenge szövegértés

Ok:

- szociokulturális háttér
- gondolkodási műveletek gyengesége
- “virtuális világ”
- tartós iskolai távollétek
- olvasástanítási módszer-, folyamat
- korai beiskolázás
- felsőlégúti megbetegedések

Számolási nehézség felismerése:

- észlelés, figyelem, számemlékezet, szerialitás
- kialakulatlan relációs szókincs
- beszédértés nehézségei: matematikai alapfogalmak, műveletek
- kialakulatlan mozgás - beszéd koordináció: számok felcserélése, kihagyása
- bizonytalan mennyiségfelismerés, mennyiségállandóság
- mennyiség-számnév egyeztetés nehézkes
- lassú munkatempó

Beilleszkedési - magatartási nehézség felismerése

Okai:

- a fejlődés nem minden területen halad egyenletesen, éretlen idegrendszer
- megterhelő élethelyzetek
- “alulszocializált gyermek”
- pedagógus-gyermek közötti “összeillés zavar”
- érzelmi - fizikai elhanyagolás

Tünetei:

- szabályok, normák betartásának problémái
- társas kapcsolati problémák
- szociális gátoltság

Szakértői vélemény iránti kérelem

- A szakértői vizsgálat a szülő kérelmére, illetve, ha az eljárást nem a szülő kezdeményezi, a szülő egyetértésével indul.
- A szakértői vizsgálatot írásban, a megfelelő nyomtatvány kitöltésével és a kért dokumentumok csatolásával kell kérni. A szülő beleegyezése, aláírása szükséges.

Ötlet: Drive dokumentumban közösen dolgoznak a gyermeket tanító kollégák, ofő tölti ki a 6 oldalas szakértői vizsgálat iránti kérelem c. lapot.

- A szakértői vizsgálat elvégzése önmagában még nem egyenlő az SNI-t vagy BTMN t megállapító határozattal.
- A gyermek időben hozzájuthat a fejlesztő pedagógiai ellátáshoz.

„a különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői véleménybe foglaltak szerint” kell biztosítania. (Nkt. 47.§ (1) bek.) Ebből az következik, hogy az intézmény a szakértői véleményben írt javaslatot köteles végrehajtani. Az óvoda, iskola, kollégium nem mérlegelheti felül a szakértői véleménybe foglalt módszertani javaslatokat sem.

szülő kérésére - intézményvezető engedélyezi

“Ha a nevelési-oktatási intézmény a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló számára nem biztosítja a szakértői bizottság szakértői véleményébe foglalt fejlesztő pedagógiai ellátást az ott írt helyszínen és mértékben; illetve elutasítják a szakértői véleményben javasolt oktatás- és tanulásszervezési-, vagy más pedagógiai módszerek alkalmazására irányuló **szülői kérelmet,** akkor az Nkt. 37. § alapján az intézmény döntése, mulasztása, eljárása ellen a szülő eljárást megindító kérelmet nyújthat be a fenntartóhoz.” *Szakmai irányelvek BTMN*

Kérelem

Tisztelt Igazgató Asszony/Úr!

Azzal a kéréssel fordulok Önhöz, hogy gyermekemet ……..,

…….. osztályos tanulót (szül.: ……, anyja neve: ……..)

a ……/…… tanévben szíveskedjen heti …… tanóráról részlegesen felmenteni, hogy az idő alatt a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat ……. számú szakvéleményében előírt fejlesztő foglalkozásokon részt vehessen.

Kérem, hogy gyermekem részére a fent említett szakvéleményben megfogalmazott javaslatokat, kedvezményeket vegyék figyelembe.

Budapest, 2024. szeptember …..

Köszönettel: ……

szülő/gondviselő

Tárgy: tanuló foglalkozás alóli felmentése, javaslatok,

kedvezmények érvényesítése

HATÁROZAT

…… ……. osztályos BTMN-es tanulót, (született: ……; anyja neve: ……..,,,,,,,,,,) szülői kérésre hetente részlegesen …….. tanóra látogatása alól a ……..-es tanévben

felmentem.

Számára a …….. ikt.számú szakvéleményben megfogalmazott javaslatokat, kedvezményeket kérem figyelembe venni.

Jelen határozatban foglaltak ellen, a közléstől számított 15 napon belül a Dél-Budai Tankerületi Központ igazgatójának címzett, de az iskola igazgatójának benyújtott fellebbezéssel lehet élni. **Indoklás**

A szülő/gondviselő kérte fent nevezett kiskorú tanuló részleges tanóra alóli felmentését, és a szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok, kedvezmények érvényesítését, mert gyermeke beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzd, számára a szakértői bizottság szakvéleménye alapján ezek a jogok megilletik. E határozat a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 46.§ (6) és 55. (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2024. ……. ……

intézményvezető

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban (Kennedy & Kennedy, 2004)

- A jó minőségű **tanár-diák kapcsolat összefüggésbe hozható a diák gyermekkori, korai élményei során kialakított *belső működési modellel* /** *tárgykapcsolati mintázatokkal*

- A jó tanár-diák kapcsolat az **iskolai teljesítményre** és **társas működésre,** és az azon **kívüli társas működésre is kihat**

- A **gyermekek** az **idejük jelentős részét** az **iskolában** töltik, emiatt kiemelt szerepet játszik az iskolai színtér a gyermek társas tapasztalatában (Schulte-Körne G, 2016)

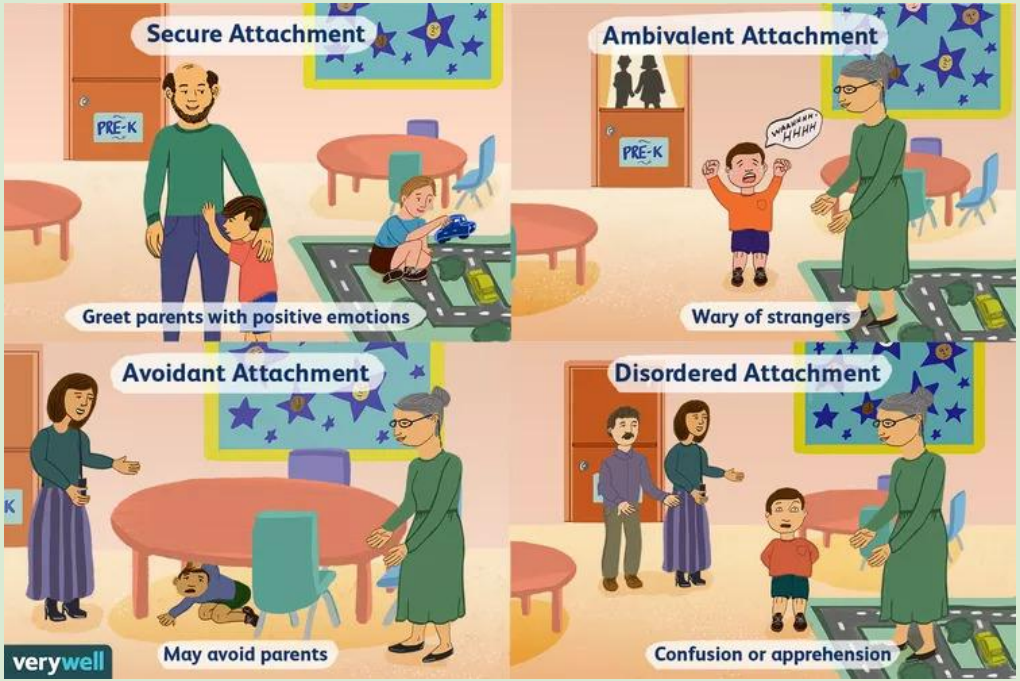
Ábra 1.

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

A kötődéselmélet alapjai (Bowlby, 1969/1982)

- A gyermekek “kötődésre kész” belső hajlammal születnek:
  - ezt jelzik is a környezetük számára (sírás, szemkontaktus, fogdosás), szerencsés esetben kiváltva a szülők vagy “gondoskodók” megfelelő válaszát, közelségét
    - a megfelelő válaszkészséggel a gyermekben a gondoskodó személy **a biztonság érzését kelti**
    - a 7-8. hónapos kortól a gyermek **elkezd ragaszkodni** személyekhez, ellenáll, ha elhagyni próbálják, és szomorkodik, ha már elment a gondoskodója
    - idővel, ha a **biztonságot** kiszámíthatóan megkapja a gyermek, **képessé válik a kötődési igényét késleltetni**, mivel tudja, hogy számíthat a gondozójára: ez **alkotja a későbbi bizalom** alapját a **fontos másokkal** és az **önértékelés** alapját is saját maga felé **egészséges fejlődés** esetében

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

Ábra 2.

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban (Simonelli & Parolin, 2016)

Mit láttunk?

Mary Ainsworth és mtsi. (1978) “***idegen helyzet teszt”*** elnevezésű kísérletét

- 1. lépés: az **anya-gyermek pár játszik**, a gyermek felfedezheti a játékokat egy **reflexiós üveggel** felszerelt szobában. A Reflexiós üveg másik oldalán a **kutatók megfigyelik** a gyermek viselkedését a kezdetektől fogva
- 2. lépés: az anya kimegy, egyedül hagyva a gyermekét a szobában. **A gyermek reakciója az anya távollétére utal a kötődési mintázatára**
- 3. lépés: kevés idő után az anya visszatér a szobába. **A gyermek reakciója az anya visszatérésére utal a kötődési mintázatára**
- 4. lépés: az anya ott marad a gyermekkel, újra elkezdhetnek játszani. **A gyermek reakciója az anya megnyugtatási kísérletére utal a kötődési mintázatára**

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

Kötődési mintázatok az “***idegen helyzet teszt”*** alapján típusokba sorolhatóak

1. biztonságos kötődés során a gyermek (55-75%-a nem-klinikai mintának)
    - a szülőre mint **biztonságos bázisra tekint felfedezés közben**
    - feldúltságot, **szorongást élhet meg a szétválasztás közben**
    - a szülő **visszatérésekor keresik a közelséget** vele és viszonylag rövid idő alatt **megnyugtathatók**, újra felfedeznek játékokat

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

2. elkerülő kötődés (20-22%): *szülővel folytatott interakciós mintázat az elutasítás dominál: a gyermek a szülőt gyakran nem tapasztalta válaszolni a gyermek igényeire.*

- túlságosan autonóm, a szülővel érzelmi interakciót kerülő viselkedés **felfedezés közben**
- **kevés szorongást** élnek meg **a szétválasztás közben**
- a szülő **visszatérésekor aktívan elutasítják a közelséget** vele és elfordulnak tőle

3. rezisztens kötődés (7-12%): *a szülő figyelme és törődése nem konzisztens a gyermek felé*

- a szülőre nem tudnak **biztonságos bázisként tekinteni, túlzott kontaktusigényük van, ezért felfedezéses viselkedés csökkent mértékű**
- nagy mértékű szorongást élnek meg **a szétválasztás közben**
- a szülő **visszatérésekor nehezen megnyugtathatóak és váltakozva kontaktust keresnek vele vagy elutasítják az megbékélési kísérletét**

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

4. **dezorganizált kötődés** (maradék, legkisebb csoport): *szülővel folytatott interakciók során a* ***szülő extrém beavatkozó*** *a gyermek terébe,* ***nem veszi figyelembe az igényeit, érzelmi*** *közlései a* ***gyermekben félelmet keltenek*** *és a gyermek számára* ***nem emészthetőek.***

- **instabil**: egyszerre vannak az előzők jelen
- legrosszabb kimenetel

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

- ***Biztosan kötődő tanár:*** Felnőttek különböznek abban, hogy mennyire képesek válaszolni és ezáltal törődni a gyermekek/kliensek kötődési igényeivel: a **biztonságosan** kötődő felnőtt/klinikus tud a legjobban válaszolni, mivel realisztikusan tudják a saját és mások belső állapotait leképezni
    - bizonytalanul kötődő diákokkal is jobban bánik:
        - ***elkerülő*** **diákok zárkózottság** és k**ötődési nehézségeit felismeri és nem erőltetett mást rá, ezzel növeli az együttműködést**
        - ***ambivalens*** diákok **ragaszkodását**
        - ***dezorganizált*** diákok **érzelmi kitöréseit**

Ábra 3.

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

- ***Elkerülő kötődési mintázattal rendelkező tanár:*** nehezére eshet felismerni a **saját hiányát a melegség, bizalom** árasztásában (?) és az **érzékenységében** mások felé
  - **túl nagy elvárásokat** támaszthatnak a diákokkal szemben (fölébecsülve a gyermek függetlenségét), ahogy neki is távolságtartónak és önmagára támaszkodónak kellett lennie
  - ***ambivalens* és *dezorganizált*** diákok **felé kevésbé elfogadóak**
  - ***elkerülő*** diákokkal a f**elszínen "jó" együttműködés** (kölcsönös **békénhagyás**), de sokszor a **zártság mögött rejtőző segítségkérést nem ismeri fel**

Ábra 4.

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

- ***Ambivalens kötődési mintázattal rendelkező tanár:*** időszakosan **túlságosan bevonódhat** a diák problémáiba (egészséges kerettartás hiánya), **egyes felszínen megjelenő** problémás viselkedéseket **korrigálhat anélkül**, hogy az **mélyen lévő okokat orvosolná**
  - ***ambivalens*** diákokkal **elfogadóbb** (illeszkednek)
  - ***elkerülő*** és ***dezorganizált*** diákokkal **elutasítóbb**, mivel a **kerettartás hiánya miatt nehéz számára elfogadni a diákjai másságát és merevségét**

Ábra 5

A kötődés szerepe a tanár-diák kapcsolatban

Két általános jellemző

- a **kötődési mintázat azonossága** segíti a **felszínen** lévő jó **együttműködést** a tanár-diák viszonyban (elkerülő-elkerülő, ambivalens-ambivalens)

- azonban a **biztonságosan kötődő** tanár a **legjobb** mindenféle diák számára, mivel csak a **biztonságos kötődés mentén tudja a másikat realisztikusan látni és ezáltal elfogadni**

Pedagógiai, módszertani javaslatok

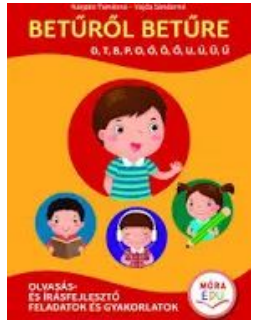
Tollár Elvira: Más-Kép https://mas-kep.hu/

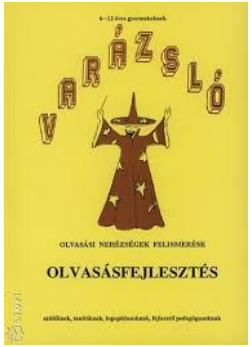
- egyszerűtől a bonyolultabb felé haladás
- részképességek fejlesztése
- multiszenzoros módszerek (mozgás, látás, hallás, tapintás)
- differenciált óraszervezés (feladatok mennyisége, minősége, számonkéréseknél)
- heterogén csoportok
- segédeszközök használata
- egyéni bánásmód (többletidő, többlet magyarázat)
- pozitív pedagógusi, szülői attitűd
- önmagához mért fejlődés
- tanulási motiváció fenntartása

→ **magatartási nehézség elkerülése**

Olvasási nehézségek

- részképességek fejlesztése
- megfelelő olvasástanítási módszer (preventív, proaktív, hézagmentes, kiegyenlített)
- beszédhangokból induljon ki
- multiszenzoros érzékelés
- értő olvasás fejlesztése felső tagozatban is, szakszókincs
- hosszabb idő a memoriterek, tartalmak, szabályok megtanulásához
- nyelvtől teljesen független házi feladat
- hangos olvasás elkerülése
- olvasóvá nevelés, szókincsbővítés
- sorvezető az olvasáshoz
- változatos szövegfeldolgozási technikák
- olvasáshoz analízis-szintézis gyakorlatok kapcsolása

Széplaki Erzsébet: Az olvasási képesség fejlesztése 3-6. évfolyam *Műszaki Kiadó*

Írási - helyesírási nehézség

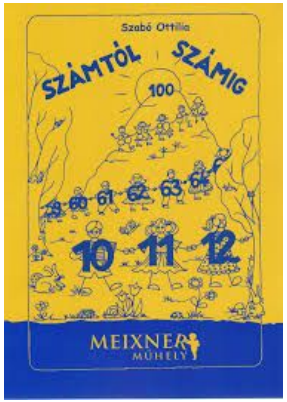
- részképességek fejlesztése
- helyes ceruzafogás (UO toll, ceruzafogók)
- pontos utasítások a betűformálás leírásakor
- helyesírási szabályok megtanulása
- rendszeresen írassunk másolást
- ne hagyjunk hibásan leírt szót a füzetben
- kapcsoljuk össze kreatív szövegalkotási gyakorlatokkal
- felméréseket, tollbamondások szövegét előre kapja meg
- felső tagozatban nyomtatott betűformák

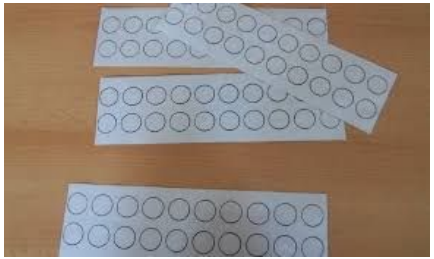
Miskolcziné Radics Katalin: Az írásmozgás-koordináció fejlesztése 4-8 éves korban, Mozaik Kiadó
https://m.mozaik.info.hu/Homepage/pdf/preview/MS-9334.pdf

Számolási nehézség

Józsa Krisztián: A számolás fejlesztése 4-8 éves korban
https://m.mozaik.info.hu/Homepage/pdf/preview/MS-9334.pdf

- részképességek fejlesztése
- lassabb haladási tempó: abban a számkörben gyakoroljunk, ahol tart
- másodlagos számolási nehézség elkerülése kiváltó ok: stressz
- multiszenzoros érzékelés
- differenciált óraszervezés
- segédeszközök használata: számegyenes, 100-as tábla, szorzótábla, helyiérték tábla korongos tábla, számológép, szorobán

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

SZÉPÍTŐK

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Tanulást segítő módszerek, eszközök

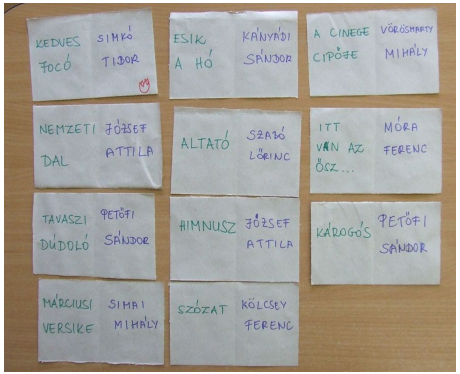

Tanulási típus: egyéni tanulási módszer

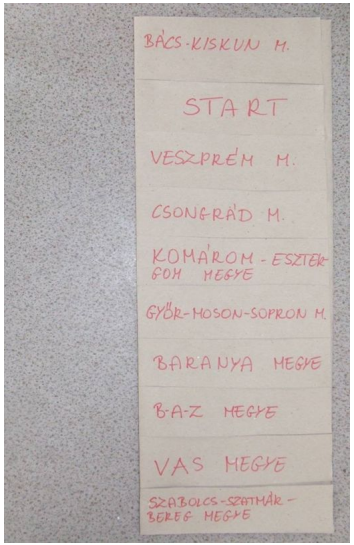
- *Vizuális:* képek, ábrák, színek szerepe
- *Auditív:* hallás utáni tanulás, felmondás
- *Csend:* csak egyedül, csendben képes tanulni
- *Mozgásos:* leírom, lerajzolom, csinálom
- *Mechanikus:* szóról szóra tanulás (magolás)
- *Impulzív:* mozdulatok elsajátítása könnyebb, mint a szövegértés
- *Társas:* párban, kiscsoportban megbeszélve képes a tananyagot jól elsajátítani.

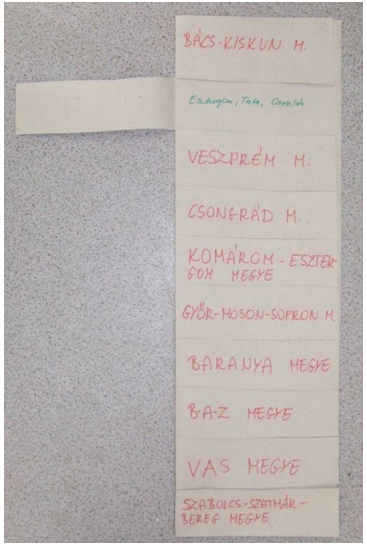
Kérdőív: http://www.sagiweb.hu/tanmenet/tm5.html

Dominó

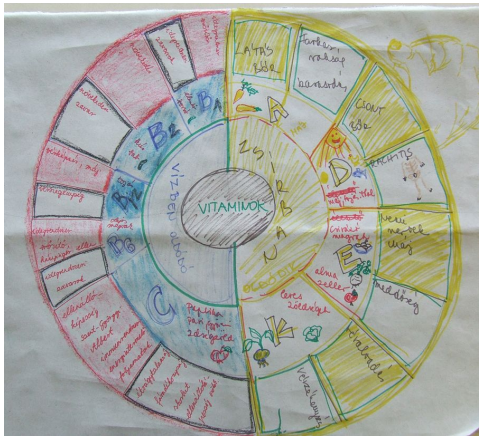

Lapozó

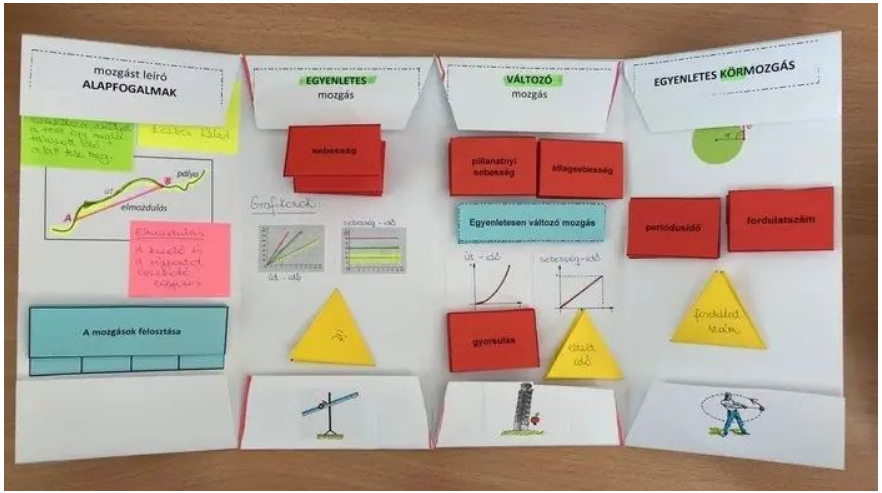

Koncentrikus körök

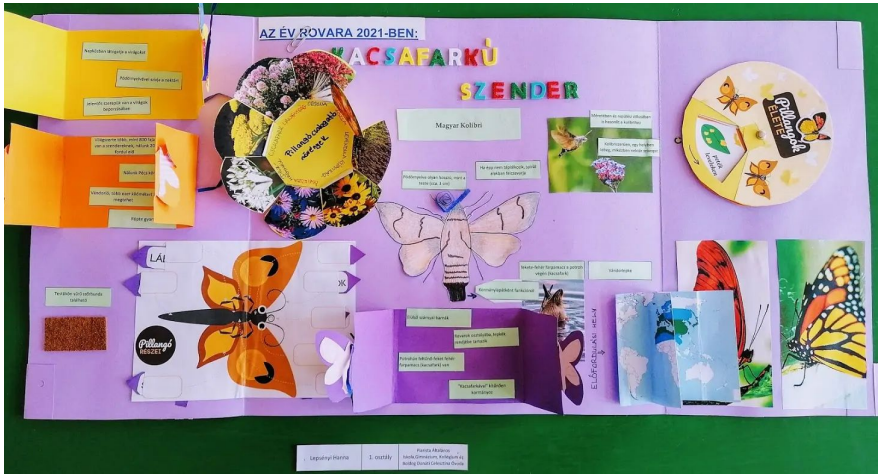
Lapbook

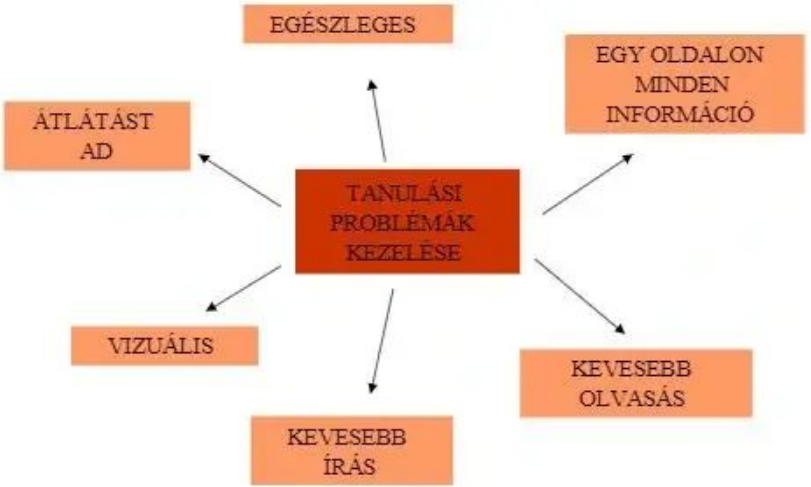

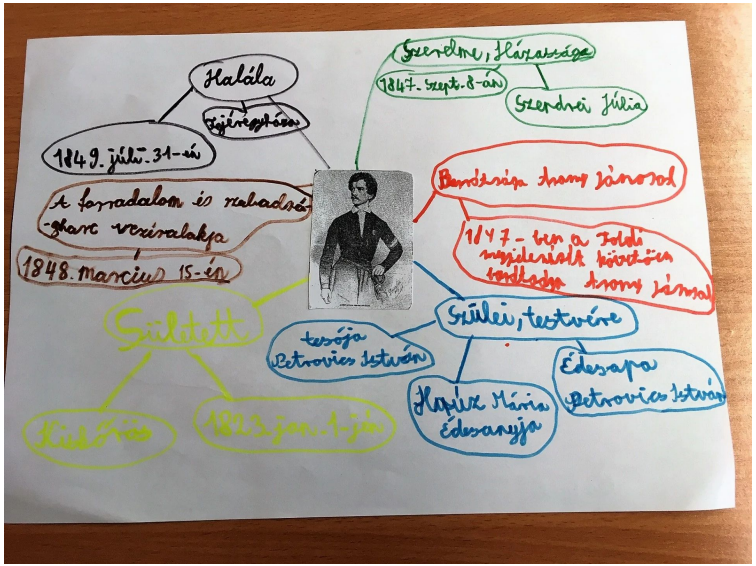
Szófelhő www.wordart.com

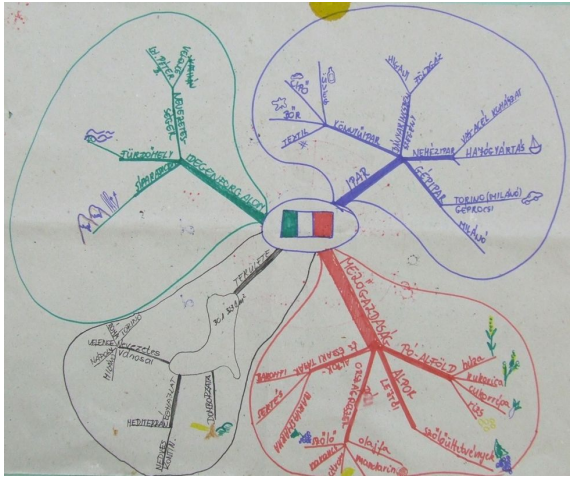

Pókábra

EGÉSZLEGES
EGY OLDALON MINDEN INFORMÁCIÓ
ÁTLÁTÁST AD
TANULÁSI PROBLÉMÁK KEZELÉSE
VIZUÁLIS
KEVESEBB OLVASÁS
KEVESEBB ÍRÁS

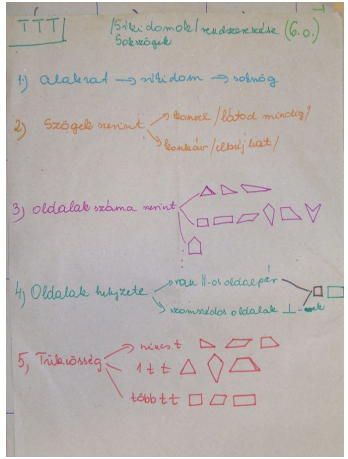

Halála
1849. július 31-én
A forradalom és szabadság-harc vezéralakja
1848. március 15-én
Gyűlölt
1823. jan. 1-jén
Szerelme, házassága
1847. szept. 8-án
Szendrei Júlia
1847-ben a Pesti Napló megjelenését követően
Gyűlei, testvére
Édesapa
Petrovics István
Lapkiadó Mária
édesanyja

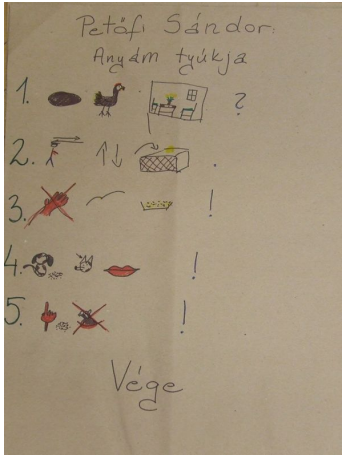
Gondolattérkép

- Egy témához tartozó ismeretek, **térben** elrendezve.
-Vizuális megjelenítés, **színek szerepe** a memorizálásban.
- Rajzolt **ábrák, kulcsszavak** a központi téma (szó) körül= **főágak.**
-**Mellékágak:** a főágakhoz tartozó, kevésbé fontos információkkal.

Memóriavázlat

Szövegfeldolgozási módszerek

ÁK3E módszer:

- Áttekintés – Miről fog szólni a tananyag? (címmeditáció)
- Kérdések megfogalmazása
- Elolvasás – lehetőleg hangosan,(kulcsszavak, tételmondatok aláhúzása)
- Elmondás (felmondás)- a kérdésekre adott válaszok megfogalmazásával
- Ellenőrzés - problémás részek újra olvasása

Kivonatkészítés- memóriavázlat eredményesebbé teszi a tanulást!

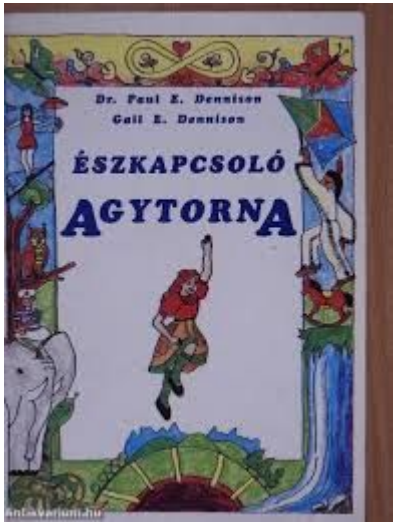
Észkapcsoló agytorna

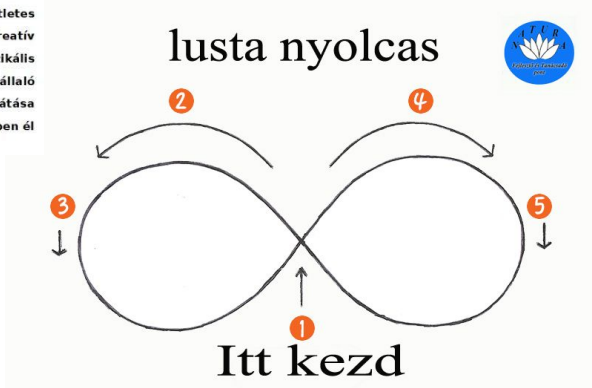
Egyszerű gyakorlatok a teljes aggyal tanuláshoz

- keresztvonal gyakorlatok
- dupla firka
- lusta nyolcas
- légzőgyakorlatok
- nyújtási gyakorlatok
- energiagyakorlatok
- koncentrációs gyakorlatok

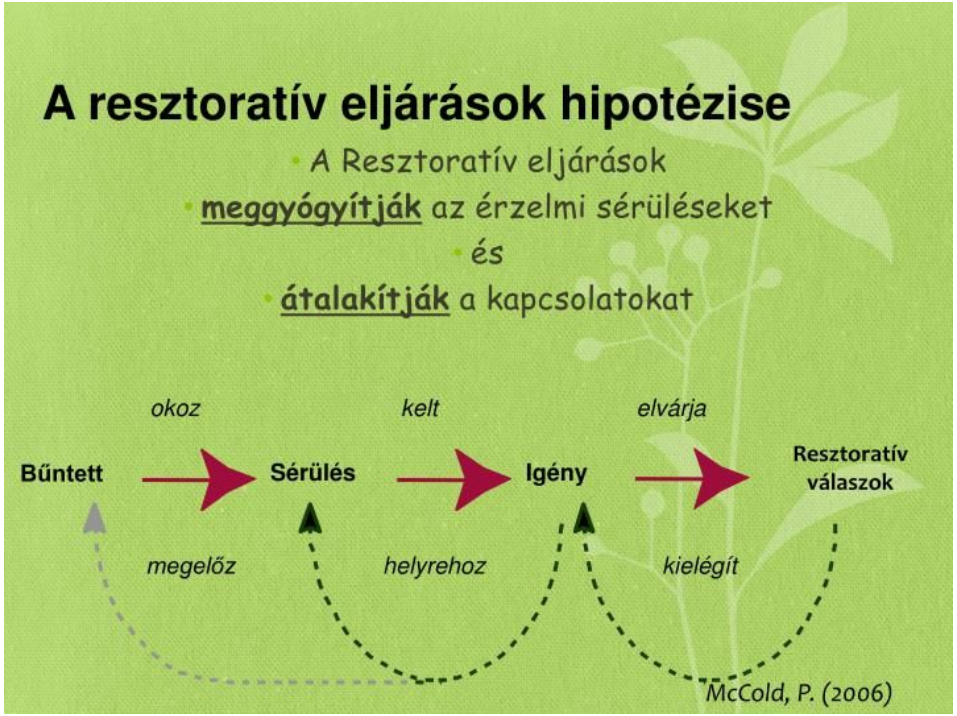
gyertyaláng, üvegbúra, ólomszéf, flow

Resztoratív megközelítés a konfliktuskezelésben

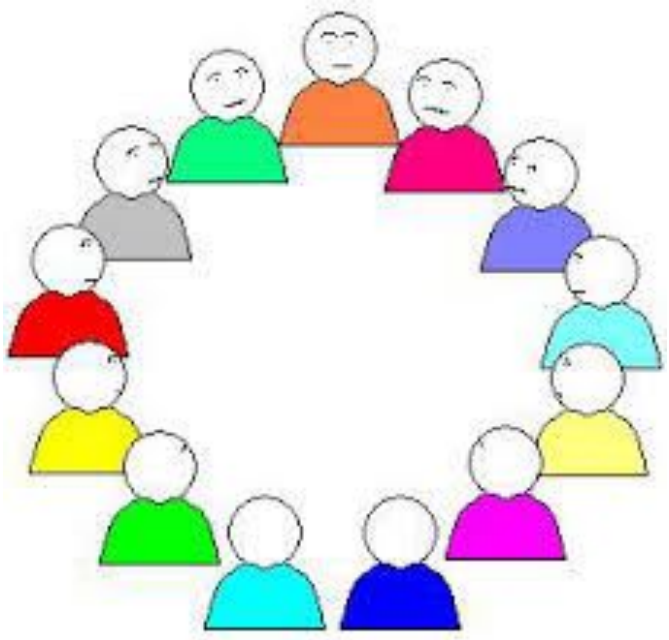

resztoratív kérdések

Megtorló	Helyreállító
Ki tette?	Mi történt?
Miért tette?	Kit érintett?
Ki fog dönteni?	Hogyan érintette?
Mit érdemel?	Mit kell tenni?

Pálinkás Holovits Zsuzsanna: Resztoratív technikák az iskolai problémák megoldásában
https://www.slideserve.com/curry/resztorat-v-technik-k-az-iskolai-probl-m-k-megold-s-ban

Resztoratív körök (proaktív, reaktív)

- Mi történt?
- Hogyan értesültél a történtekről?
- Hogyan reagáltál, amikor hallottad?
- Mit gondoltál akkor?
- Mit gondolsz most?
- Miként hatott ez rád, a többi gyerekre/felnőttre?
- Mi volt a legnehezebb akkor/most?
- Mire van szükséged most?
- Most, hogy megtudtuk, hogy mindenki miként érez, gondol, hogyan folytassuk a mai napot?
- Mi kell történjen, hogy folytathassuk ?

Beilleszkedés az iskolába pszichológiai szempontból (Schulte-Körne G, 2016)

- A gyermekek idejük nagy részét az iskolában töltik

- A tanulás mellett az iskola számukra a **társas-kapcsolati tapasztalatok, mentális stressz** és **leterheltség** forrása is lehet

- Tehát: a **klinikai tudományok** és a **pedagógiai interdiszciplináris** szemlélete hasznos lehet, hogy a gyermekek mentális egészségromlását preventív lépésekkel enyhítsük

- **Mentális egészség problémái** a tanulmányban: hiperkinetikus zavar (BNO nevezéktanában az ADHD), tanulási zavarok, depresszió

Ábra 6.

Beilleszkedés az iskolába pszichológiai szempontból (Schulte-Körne G, 2016)

“Iskolai klíma” jellemzői, ami a diákok mentális egészségét javítják

- **Iskolai biztonság** (a társas-érzelmi és a fizikai biztonság együttese): szabályok betartása, fegyver és kábítószerkontroll, viselkedési szabályok tanítása és ellenőrzése, konfliktuskezelés és képesség továbbítása
  - **szabályok, melyek a biztonságot biztosítják** csökkentik az **erőszak** (**bullying** és **fizikai** erőszak), **elmaradást az iskolától**
  - **növelik** a **tanulmányi sikerességet**

- **Az iskolai közösséghez** (diáktársak, tanárok) való **tartozás** érzése :
  - **magas szintű iskolai kötődés csökkenti** a **depressziós** és **szorongásos** tüneteket és az **erőszak** előfordulását a diákok körében
  - **magas szintű kötődés a diáktársakhoz** tovább **csökkenti** a **mentálhigiénés problémák** kialakulásának esélyét
  - **magas szintű iskolai kötődés** lefordítódik **sikeres önálló tanulásra**

Beilleszkedés az iskolába pszichológiai szempontból

- **Kapcsolat** és interakciók a **tanárral**
  - **tanári törődés** összefügg a **csökkent mértékű depressziós tünetekkel**, **kevesebb** az **órát zavaró** tevékenységgel és kevesebb **internalizációs zavarral**
  - a **konfliktusos tanár-diák viszony** növeli az **abnormális** (**externalizáló**) **viselkedés** és tanulási problémák rizikóját
  - a **munkaközösség** együtt **szenteljen időt** a nehézséget okozó gyermek problémájának

- **Tanulási** "**környezet**": kollaboratív csoportmunka
  - **összedolgozás közös célokért** (pl. sok projekt) **jobb tantermi klímát** és **nagyob tanulmányi sikereket** eredményez

Illeszkedni a közoktatás időrendjéhez

Ahogy **serdülővé** válik a gyermek, az **alvás-ébrenlét ciklus eltolódik**, tehát **később lesz álmos, és később kel fel**

Akár átlagosan **2 órás "alvátartozása"** is lehet **a serdülőknek** a korai iskolakezdés miatt (Mitru et al., 2002)

Bár ezt a múltban kulturális és pszichoszociális okokra vezették vissza

- Diáktársakkal, barátokkal a programok kitolódnak az estébe, éjszakába stb.

Újabb kutatások már **biológiai folyamatokat** tartanak változásás fő okának: *eltolt fázis preferencia* (Kirby, Maggi and D'Angiulli, 2011)

Az alvás-ébrenlás ciklus

- 1. a **cirkadiánus ritmus**: egy **24 órás napi ciklusban váltakozik** (oszcillál) az **aktivitási** szintünk, **elvileg függetlenül attól, hogy konkrétan alszunk-e vagy sem**. Többnyire az alkonyat és a hajnal körül van az alvás kezdőpontja és végpontja
  - "**ébrenlét-támogató rendszer"**
- 2. **homeosztatikus törekvés az alvásra**: **minél tovább nem alszunk, annál nehezebb ellenállni a vágynak**
  - **"alvás-támogató rendszer"**

Ezek a rendszerek e**gymást kiegészítik, de egymásnak ellentartó törekvéseket** idéznek elő az emberi testben

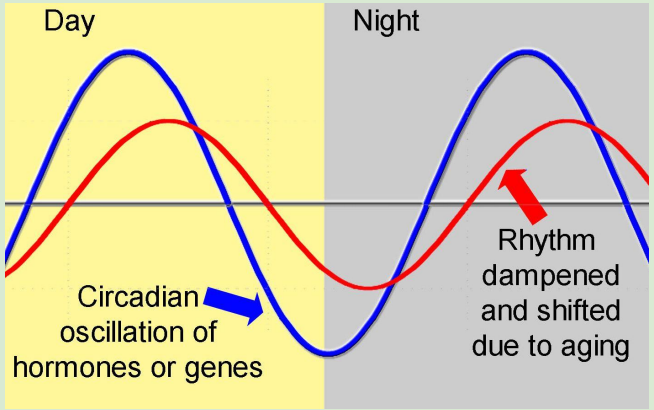
Illeszkedni a közoktatás időrendjéhez

Az emberek azonban nagyfokú **sokszínűséget** mutatnak abban, hogy **mikor alszanak** el könnyen és mikor ébrednek szívesen (***kronotípus***).

Két **extrém** az aktivitásban: a reggeli preferencia (*"**korai madarak**"*)és esti preferencia(*"**éjszakai bagoly**")* (serdülők nagy arányban, minél érettebb egy serdülő, annál jobban preferálja az estét)

Biológiai okok az alvás-ébrenlét ciklus eltolódásában

1. a **cirkadiánus oszcilláció** (váltakozás) **meghosszabbodása** serdülőkorban

Ábra 7.

Illeszkedni a közoktatás időrendjéhez

Biológiai okok az alvás-ébrenlét ciklus eltolódásában

2. **lassabb akkumulálódása a homeosztátikus törekvésnek** az alvásra

3. **Megnövő alvásigény** serdülőkorban

Tehát: azt mondani a serdülőnek, hogy menjen korábban lefeküdni nem hatásos, hiszen az egészséges biológiai fejlődését kellene megváltozatnia “akarattal”

függőségek (játékszenvedély), sokszor egyedül tölti az időt, mert “nem szabad előtte mással”

Illeszkedni a közoktatás időrendjéhez

Kognitív teljesítmény a két folyamat (ébrenléti drive és alvási drive) tükrében

- Bár az ébredés után az alvási drive folyamatosan nő, ha az ébrenléti drive stabil, képesek vagyunk feladatokat végezni
- **Feladatfüggő**, miket mikor hatékony elvégezni
  - **Szinkronicitás-hatás:** optimális teljesítmény **alvás-ébrenléti kronotípus alapján: figyelem** és **munkamemória** akkor a legjobb (**csúcsidőszak**), amikor illeszkedik a **kronotípusunkhoz**
  - **serdülők** számára a **nehéz** feladatok időzítése (**végrehajtó funkciók** használata: **fókuszálás**, **gátlás**, **váltás**) i**nkább később mint korábban**
  - "**Alvástartozás**": **csökkenti a kreatív gondolkodást** és a **magas szintű végrehajtó funkciókat** mint a **tervezés** tevékenységek **szekventálását**
    - **az érzelmi állapotra is rendkívül rossz hatással van**

Köszönjük a figyelmet!

Képek forrása

Ábra 1.: Forrás: https://www.teachforamerica.org/one-day/top-issues/students-benefit-from-having-teachers-who-look-like-them-heres-how

Ábra 2. Forrás: https://www.verywellmind.com/attachment-styles-2795344

Ábra 3. Forrás:https://www.pbs.org/newshour/education/feeling-respected-transforms-student-school

Ábra 4 . Forrás: https://stanfield.com/avoid-assumptions-teacher/

Ábra 5. Forrás: https://slate.com/human-interest/2019/04/ask-teacher-student-relationships-confidante.html

Ábra 6. Forrás: https://zeroreasonswhy.org/school-connectedness-and-the-youth-mental-health-crisis/

Ábra 7. Forrás: https://www.kent.ac.uk/news/science/17604/why-we-struggle-to-get-good-nights-sleep-as-we-get-older

Források

Kennedy, J.H. and Kennedy, C.E. (2004), Attachment theory: Implications for school psychology. Psychol. Schs., 41: 247-259. https://doi.org/10.1002/pits.10153

Simonelli, A., Parolin, M. (2016). Strange Situation Test. In: Zeigler-Hill, V., Shackelford, T. (eds) Encyclopedia of Personality and Individual Differences. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-28099-8_2043-1

Schulte-Körne G: Mental health problems in a school setting in children and adolescents. Dtsch Arztebl Int 2016; 113: 183–90. DOI: 10.3238/arztebl.2016.0183

Mitru, G., Millrood, D. L., & Mateika, J. H. (2002). The impact of sleep on learning and behavior in adolescents. Teachers College Record, 104, 704–726.

Kirby, M., Maggi, S., & D'Angiulli, A. (2011). *School Start Times and the Sleep–Wake Cycle of Adolescents. Educational Researcher, 40(2), 56–61.* doi:10.3102/0013189x11402323

https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK338143/pdf/Bookshelf_NBK338143.pdf

Források

- Szakmai ajánlás a Beilleszkedési Tanulási Magatartási Nehézséggel küzdő gyermekeket megillető különleges bánásmódhoz https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajanlas.pdf
- SNI/BTMN kisokos *Zalaegerszegi Pedagógiai Oktatási Központ* 2021/2022 https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pok/Zala/2022/SNI-BTMN_kisokos.pdf
- Módszertani segédlet magatartási és beilleszkedési problémák kezeléséhez *Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat* Szeged 2019
- Tollár Elvira: Másképp https://mas-kep.hu/wp-content/uploads/2018/07/MASKEPP.pdf
- Pálinkás-Holovits Zsuzsanna: Resztoratív technikák az iskolai problémák megoldásában https://www.slideserve.com/curry/resztorat-v-technik-k-az-iskolai-probl-m-k-megold-s-ban#google_vignette
- Negrea Vídia: Resztoratív technika használata a krízishelyzet kezelésére https://iskolapszichologiai-modszertani-bazis.elte.hu/wp-content/uploads/2017/03/Kr%C3%ADzisbenresztorat%C3%ADvtechnika_NegreaVidia.pdf
- Széplaki Erzsébet: Az olvasási képesség fejlesztése 3-6. évfolyam *Műszaki Kiadó*